

UCTIEVANIE

Téma 7

AKO SA DÁ VYHNÚŤ NAPÄTIAM, KTORÉ POCHÁDZAJÚ Z ODLIŠNÝCH ŠTÝLOV UCTIEVANIA?

Prehľad:

Keď sme sa pozreli na zmysel, identitu a vedenie cirkvi, v niekoľkých nasledujúcich témach sa budeme venovať službe cirkvi. V tejto téme sa budeme zaoberať kresťanským uctievaním.

Ciele:

Pomôcť zborovým vedúcim :

- Preskúmať základné biblické princípy osobného a spoločného uctievania.
- Jasne rozlišovať formu a funkciu v oblasti uctievania.
- Sformulovať princípy pre ich zbor, ktoré budú povedú k slobode v spoločnom uctievaní a ktoré budú ctíť Boha.

Možné výsledky:

Zboroví vedúci:

- Získajú lepšie pochopenie biblických princípov osobného a spoločného uctievania.
- Zdokonalia si svoje chápanie rozdielu medzi formou a funkciou pri verejných bohoslužbách.
- Zhodnotia kvalitu svojich bohoslužieb.
- Sformulujú princípy týkajúce sa uctievania, ktoré budú viesť k jednote a väčšiemu ucteniu si Boha

KROK 1: POCHOPENIE TÉMY

Na ktoré hlavné otázky sa treba zamerať?

Hlavné prvky témy

Oblasť uctievania/bohoslužieb v zbore je predmetom početnejších sporov a hádok než u väčšiny ostatných. Ľudia sa notoricky sťažujú na spôsob hrania a spievania pri bohoslužbe bez ohľadu na to, o aký štýl či prístup ide. Uctievania predstavuje, aký vzťah máme osobne i ako spoločenstvo k všemocnému Bohu. Ako v tejto oblasti môžeme správne premýšľať a múdro viesť naše zbory?

Uctievanie vyplýva z nášho povolania slúžiť svätému Bohu, ktorý požaduje poctivú oddanosť jemu jedinému. V tejto téme nie je našim cieľom úplne vyčerpávajúco preštudovať uctievanie, ale predstaviť úvod do jeho základných biblických princípov. Pretože slovo „uctievanie“ nemá len jeden konkrétny ekvivalent v gréčtine či hebrejčine, musíme sa pozrieť na viacero oddielov a slov. Slovo „uctievanie“ sa bežne používa v širokom i užšom zmysle. V tom širšom „uctievanie“ označuje našu celkovú oddanosť Bohu v celom živote – všetko, čo robíme a mali by sme robiť na Božiu slávu ako prejavy uctievania. V užšom zmysle „uctievanie“ označuje to, čo sa deje počas zborových stretnutí (spoločných bohoslužieb, zhromaždení), napríklad spievanie, Večera Pánova, zbierka a kázanie. Pri tejto téme vám odporúčame sústrediť sa na tento užší význam uctievania – čo sa deje počas bohoslužieb, stretnutí dorastu a mládeže alebo na skupinkách.

Výroky

(Výroky sú vyjadrenia, ktoré vás majú pomôcť uvažovať o tejto téme. Môžu a nemusia odražať biblickú múdrosť.)

„Uctievanie je niečo, čo by ste mali robiť každú minútu každého dňa.“

„Uctievanie je tiché premýšľanie o našom svätom Bohu.“

„Uctievanie je to, čo sa odohráva v nedeľu ráno.“

„Uctievanie sa nedeje kvôli Bohu, ale kvôli veriacim.“

– Tomáš Akvinský

„Uctievanie je to, keď spievame.“

„Nedokážem Boha uctievať bez hlasnej modernej rokovej hudby. Bez toho mu nevdávam česť.“

„Uctievanie je stretnutie medzi Bohom a jeho ľudom.“

„Najlepšie uctievanie je spontánne, keď necháme pôsobiť Ducha.“

„Uctievanie je uznávaním Božej hodnoty.“

„Prečo už neodriekame krédo a Modlitbu Pánovu?“

„Uctievať je možné iba v zbore.“

„Uctievať sa dá hocikde a hocikedy.“

„Uctievanie je zakúšanie Božej prítomnosti.“

„Boh stvoril ľudský hlas – a ten je jediným nástrojom, ktorý pri kresťanskom uctievaní potrebujeme.“

Príklad zo života

Skutočné uctievanie

Mária skutočne chce uctievať Boha, ale bohoslužby sa jej nepáčia. Uctieva sa jej ťažko. Po tom, čo sa tým niekoľko mesiacov trápila a poťažovala svojmu manželovi, sa konečne rozhodla osloviť vedúceho zborovej hudobnej kapely, Dávida. Keď sa s ním stretla, podelila sa s ním o svoje starosti. Chýba jej Večera Pánova každý týždeň. Prečo sa v tomto zbore slávi Večera Pánova tak sporadicky? A kde sú tie úžasné piesne o viere? Bicie uctievaniu nepomáhajú a je pri nich ťažké rozumieť slovám.

Dávid chce Márii pomôcť pochopiť skutočné uctievanie a pomôcť jej naozaj uctievať Boha.

Ak by ste boli Dávidom, čo by ste Márii povedali? Aké otázky by ste jej položili?

Teraz, keď ste sa pozreli na *Hlavné prvky témy, Výroky a Príklad zo života*, ktoré sú tie hlavné otázky, ktorým sa je potrebné venovať, aby ste pochopili túto tému?

KROK 2: ŠTÚDIUM PÍSMÁ

Čo o tejto téme hovorí Biblia?

Z každého oddielu si urobte poznámky. Pritom sa sústreďte na nemenné funkcie každého miestneho zboru. Pre lepšie zaznamenanie svojich poznámok použite nasledujúcu tabuľku. Potom zhrňte svoje poznámky do zoznamu biblických princípov pre uctievanie.

Oddiely

Žalm 100	uctievanie Pána s radosťou
Ján 4:21-24	duch a pravda
Skutky 2:42-47	raná cirkev
1 Korint'anom 10:16, 17; 11:17-34	Večera Pánova a napomínanie
Efezanom 5:15-20	spievanie žalmov
1 Timotejovi 4:11-16	kázanie Slova
1 Petrov 2:5,9	duchovný dom, zvestovanie veľkých Božích skutkov

ODDIEL	Nemenné funkcie	Premenlivé formy
Žalm 100		
Ján 4:21-24		
Skutky 2:42-47		
1 Korint'anom 10:16, 17; 11:17-34		
Efezanom 5:15-20		
1 Timotejovi 4:11-16		
1 Petrov 2:5,9		

KROK 3: NAHLIADNUTIE DO INÝCH ZDROJOV **Čo sa môžeme naučiť od iných autorov?**

„Znovuobjavenie biblického uctievania“, Kenneth O. Gangel.

Reprint vo Vital Ministry Issues z *Bibliotheca Sacra*, ročník 142, číslo 566, Apríl–Jún 1985, s. 161-175. V origináli použité s dovolením Dallas Theological Seminary, Dallas, TX. Všetky práva vyhradené.

„Zvyšok bohoslužieb: Uctievanie pokračuje aj keď hudba dohrá“, Rowland Forman.

Reprint článku z *Moody*, ročník 102, číslo 6, Júl–August 2002, s. 26-30. Copyright © 2002 Rowland Forman. V origináli použité s dovolením autora. Všetky práva vyhradené.

Znovuobjavenie biblického uctievania

Kenneth O. Gangel

Uctievanie v evanjelikálnych zboroch je príliš často len zborovou adaptáciou starého dobrého amerického pragmatizmu – ľudia robia to, čo majú radi, a majú radi to, čo robia. Skúsenosť uctievania sa stala len prostriedkom, keďže piesne, čítanie Písma a modlitba slúžia ako „prípravné činnosti,“ ktoré vedú k hlavnému bodu uctievania – kázaniu Božieho slova. Bez toho, aby som zmenšoval dôležitosť výkladu, je možné, že komentáre jedného človeka o Biblii nie sú dôležitejšie ako spôsob uctievania a neslúžia pravde viac ako spievanie Božieho slova alebo počúvanie ho v jeho najčistejšej, nepreušovanej podobe.

Biblické uctievanie je často skazené nudou, nedostatkom zmyslu a účasťou bez skutočného zapojenia sa, keď zhromaždenie len mechanicky vykonáva úkony bez skutočného zapojenia srdca. Opačný extrém sa skoro rovná sekulárnej zábave s náboženskou fasádou, balíčku umelého programu tak dokonalému a profesionálnemu, že i ten najúprimnejší uctievač sa len ťažko môže vyslobodiť z jeho tesnej formy, aby sa dostal k skutočnému uctievaniu.

Čo je uctievanie?

Webber definuje uctievanie ako „stretnutie medzi Bohom a jeho ľudom“ a volá po obnove uctievania založenom na Písme a dejinách cirkvi.¹ Tvrdí, že evanjelikáli vlastne trpia chorobou, pri ktorej zlyhanie v uctievaní je symptómom. Varuje, že „liek spočíva v pokání, *metanoia*, odvrátení sa od plytkých a neinformovaných prístupov k uctievaniu.“²

¹ Robert Webber, *Worship—Old and New* (Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1982), s. 11.

² tamtiež., s. 20.

Mnoho ľudí si myslí, že Evanjelium podľa Jána sa sústreďuje na evanjelizáciu, na správu, že „ktokoľvek chce, môže prísť.“ Ale Jánovi vo svojom predstavení Ježiša, Božieho Syna, ide o to, aby ľudia uznali jeho božstvo a sklonili sa pred ním v uctievaní. Slepý žobrák uveril v Spasiteľa po tom, ako jeho nevidomé oči prvýkrát uzreli svetlo. V priebehu niekoľkých hodín padol pred svojim Stvoriteľom a „kľanál sa mu“ (9:38).

Pri Pánovom stretnutí so Samaritánkou (Ján 4), Ján spomenul uctievanie 10 krát (z celkového počtu 13 v jeho zázname evanjelia). Týchto 10 použití sa vyskytuje na ploche piatich veršov (4:20-24), čo dramaticky ukazuje rozdiel medzi náboženstvom a kresťanstvom. Samaritánka bola veľmi nábožná a presne poznala vhodné miesto na uctievanie, ktorým podľa nej bola hora Gerizim. Pán Ježiš odsunul nabok diskusiu o mieste i čase. Náboženstvo môže zdôrazňovať ľudský zápas o nájdenie Boha, ale správou Jánovho evanjelia je to, ako sa Boh zjavil človeku. Nejde tu o uctievačov, ktorí by hľadali ukrytého Boha, ale o Boha, ktorý sám seba zjavil a aktívne hľadá správny druh uctievačov.

Boh je duch a jeho ctitelia (uctievači) ho musia uctievať „v duchu a pravde“ (Ján 4:23). Slovom „duch“ sa tu nemyslí Duch Svätý, ale duch uctievača. Telesný postoj človeka pri uctievaní (na kolenách, postojacky, sklonený) nie je dôležitý. Bohu ide o postoj človeka pred aktom uctievania, a z nesprávnych postojov pochádzajú nesprávne činy.

Uctievať „v pravde“ znamená, že človeku záleží na úprimnosti pred Bohom a ľuďmi. Taktiež vyzýva veriacich k tomu, aby sa pri uctievaní riadili bibliou.

Nečudo, že Pavol vyhlásil: „Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal mu meno nad každé meno, aby pri mene Ježiš

pokľaklo každé koleno tých, čo sú na nebi, na zemi aj v podsvetí a aby každý jazyk vyznával na slávu Boha Otca: Ježiš Kristus je Pán“ (Filipanom 2:9-11).

Pomýlená žena pri studni bola jediným človekom v celej Novej zmluve, ktorej Ježiš sám od seba prehlásil, že je mesiáš: „Ja som to – ten, čo sa rozpráva s tebou“ (Ján 4:26).

Čo je teda uctievanie? Uctievanie je *uznávanie*. Pri uctievaní veriaci uznáva, že Božie zjavenie samého seba v Ježišovi Kristovi vyžaduje odpoveď. Boh, ktorý sám seba zjavil, očakáva reakciu svojho stvorenia a tá je povinnosťou Božieho vykúpeného ľudu, a nie nejaká emócia, ktorá ich zachváti v istú hodinu alebo deň. Pri skutočnom uctievaní veriaci uznávajú, že sú jeho ľuďom a že on je ich Bohom. Uctievanie je upriamené hore.

Uctievanie je taktiež *zachovávanie*. Spoločné uctievanie Božieho ľudu zachováva a prenáša vieru. Uctievači sa stotožňujú s Božími ľuďmi vo všetkých dobách a na všetkých miestach. Slová a Slovo, ktoré sa používajú na komunikáciu viery, sú základom pre zachovanie a prenášanie Božej pravdy.

Uctievanie je taktiež *duchovné budovanie*. Uctievač získava rastúce poznanie Božej osoby a pravdy, pretože správne uctievanie učí teológiu. V tomto zmysle má biblické uctievanie vertikálny i horizontálny rozmer, hoci ten druhý by nemal byť ani uprednostnený ani rovný tomu prvému.

Uctievanie je *oslava*. Veriaci oslavujú spojenie so Stvoriteľom vesmíru a spojenie Otca so svojimi ľuďmi. Oslavujú jeho predivné činy. Oslavujú narodenie, život, smrť, vzkriesenie a nastávajúcu vládu víťazného Spasiteľa. A pozývajú ďalších, aby sa k nim pridali vo vzdávaní úcty.

Vzdajte poctu Bohu
piesňou vrúcnych chvál,
za to, že nám mnohú
milosť poznať dal!
Nech sa k chvále spoja
moci na nebi!
S nimi duša moja Pána velebí.

Vesmír nekonečný,
plný svetiel, hviezd
hlása, Bože večný,
Tvoju moc a česť.
I tá kvapka rosy,
kvietok na stráni
Teba chváli, prosí:
zjav sa v žehnaní.

I to dieťa malé
chce Ti poctu vzdať,
k Tvojej cti a chvále
pieseň zaspievať.
O čo viac my, Pane,
Teba máme ctiť,
za spasenie dané
Teba velebíť.

– Karel Kolman³

Uctievanie ako oslava

Uctievanie a oslava sú primerané odpovede viery na Božiu prácu v jeho svete. V dávnych dobách vodcovia Izraela vyzývali ľudí k tomu, aby počas uctievania mali sviatočnú náladu.

„Vtedy kráľovský miestodržiteľ Nehemiáš, kňaz a zákonník Ezdráš i leviti, ktorí poučovali ľud, povedali všetkému ľudu: Tento deň je zasvätený Hospodinovi, vášmu Bohu. Nesmúťte a neplačte! Všetok ľud totiž plakal, keď počul slová zákona. Ďalej im povedal: Choďte, jedzte dobroty, pite sladké nápoje a pošlite niečo aj tým, čo nemajú nič pripravené, lebo tento deň je zasvätený nášmu Pánovi. Nebuďte smutní, lebo radosť Hospodina je vašim útočiskom“ (Nehemiáš 8:9-10).

O čo väčší dôvod majú veriaci Novej zmluvy reagovať na Božiu milosť, keď „hovoria spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne“ (Efezanom 5:19). Tešia sa z Božieho ľudu i z Boha samotného, lebo ich život v spoločenstve veriacich je dôvodom na oslavu. Nie len to, ale oni sa taktiež tešia vo svojom očakávaní Pánovho návratu a nastolenia jeho kráľovstva na zemi. Skutočné uctievanie sústreďuje všetky ľudské fyzické, emočné a duchovné schopnosti na spo-

³ Kresťanský spevník, Cirkev bratská a kresťanské zbory, Bratislava 1969, pieseň č.12

ločné sebavydanie Bohu ako odpoveď na jeho lásku a ako chválu jeho slávy.

V histórii učenia cirkvi sa uctievanie často vnímalo ako proces, pri ktorom sa ľudia snažia dať niečo tomu, ktorý má všetko. Napríklad Tomáš Akvinský dospel k záveru, že uctievanie sa nedeje vôbec kvôli Bohu, ale kvôli veriacim. Kalvín na to reagoval tým, že správne oslavovanie Boha je hlavným zmyslom kresťanstva.⁴

Realita milosti je však tak dominantná, že pre veriacich je extrémne ťažké oddeliť to, kým Boh je, od toho, čo Boh robí. Otázkou sa potom stáva „Čo môže človek dať niekomu, kto dáva všetko?“ Božie dary vytvárajú príležitosť oslavovať Darcu a uctievanie podnecuje duchovnú reakciu. Ako to vyjadril Langdon Gilkey: „Uctievanie je odpoveďou na Božiu prítomnosť, našou reakciou na príchod Svätého.“⁵

Keď má uctievanie podobu odpovede Bohu Darcovi, je uctením si milosti, lebo uznáva, že nebeský Otec bol ten iniciatívny. Tým najväčším darom bol, samozrejme, kríž. Ľudská odpoveď na Golgotu je ozdobou novozmluvného uctievania – dáva ho do kontrastu ku kultickému uctievaniu v stredomorskom pohanstve v prvom storočí. Kresťanské uctievanie bolo zbavené kultickosti. Namiesto tajných obradov vykonávaných v tmavých, rozvoniavajúcich katedrálach, je uctievanie normálna, prirodzená, realistická časť každodenného správania.

Počas týždňa sa kresťania niekoľkokrát schádzajú k spoločným chválam. Flynn to vyjadril v názve knihy „Spolu oslavujeme.“⁶ Oslavovanie ako takáto spoločná odpoveď robí v cirkvi tri veci:

1. Uznáva Božiu zvrchovanosť tak, že uznáva, kým On je a čo urobil. Súhlasí s Bohom, ctí ho a hovorí *áno* jeho Slovu.
2. Rozpráva o Božej добрote tak, že sa pripája k jeho úžasnému plánu pre svet v prirodzenom, osobnom a špeciálnom zjavení (Žalm 100).
3. Zvestuje Božiu pravdu zdôrazňovaním, že jeho správa je viac než len „evanjelium.“ Je to celá pravda, ktorá vždy pochádzala od Boha (Žalm 93).

Klement z Alexandrie opísal uctievanie ako oslavu: „Celý náš život je slávnosťou: presvedčení, že Boh je prítomný všade, chválime ho, keď orieme zem, spievame oslavné piesne, keď sejeme semeno, cítime jeho inšpiráciu vo všetkom, čo robíme.“

Zem, nebesia slávia sťa vesmírny
chór
moc Otca a Kráľa, On stvoril ich
zbor.
Ó, majestát Boha kto vystihnúť vie?
Kto vymeria lásku, čo nad svetom
bdie?

On dáva nám darom v kvet odiatu
jar
i jesene plody a letných dní žiar.
Čo vyčerpá hĺbku tých štedrosti vôd?
Z rúk bohatých Jeho má život svoj
zrod.

Plam nebeských svetov, ich žiarivý
svit,
taj tónistej hory a šumenie žit,
vln hučiaci príboj, riek iskrivý tón,
hľa, príroda hlása, že slávny je On.

Má premnohé dary náš nebeský Pán,
z nich najväčšia láska, čo daroval
nám.

Ó, pokoja žriedlo, ó, milosti zdroj,
chce navždy Ťa chváliť ľud spasený
Tvoj!

– Edmond Budry,
prel. V. Betina⁷

⁴ Citované v James F. White, „Where the Reformation Was Wrong on Worship,“ *The Christian Century*, 27. október, 1982, s. 1077.

⁵ Langdon Gilkey, *How the Church Can Minister to the World without Losing Itself* (New York: Harper & Row Publishers, 1964), s. 108.

⁶ Leslie B. Flynn, *Worship: Together We Celebrate* (Wheaton, IL: SP Publications, Victor Books, 1983).

⁷ Kresťanský spevník, pieseň č. 27

Zakúšanie Božej prítomnosti

T. S. Eliot vo svojej básni „The Rock“ (Skala) napísal: „Niet života, ktorý by nebol v spoločenstve, a niet spoločenstva, ktoré by nechválilo Boha.“ V dávnom Izraeli bol akt zhromažďovania zameraný na kolektívnosť, Boží ľud v zhromaždení. Iste, dôraz bol na miesto (svätostánok alebo chrám). Posvätné svätyne a nábožný personál nie sú nevyhnutnými zložkami biblického uctievania, ale stretnutie Božieho ľudu, zhromaždeného v jeho prítomnosti, začalo na vrchu Sinaj, kde súčasťou zhromaždenia sa bol vznik národa (Deuteronomium 9:10, 14).

Mnoho novozmluvných slov označuje akt zhromažďovania sa a ukazuje dôraz na komunitu, ktorá bola v Pavlovom vyučovaní tak strategická. Ale nič nie je lepším opisom než známe slovo *ekklesia*. Toto slovo, použité autormi Novej zmluvy viac ako 100 krát, hovorí o ľuďoch, ktorí sú zhromaždení zo sveta.

Individualizmus modernej doby zmenšil a oslabil dôraz Písma na spoločenstvo. Zbožnosť sa stala rozčlenenou, odsunutou do súkromnej, osobnej sféry života. Dôsledkom je náboženský konzumerizmus, ktorý opisuje uctievanie ako „chodenie do zboru podľa vášho výberu.“ Západná kultúra sa topí v humanistickom náboženstve zameranom na to, „aby sme z bohoslužieb niečo mali.“

Proti tomu biblické uctievanie vidí Pastiera zhromažďovať ovce, Otca zhromažďovať deti. Jednota vo vzťahu, ktorú majú s Bohom jeho ľudia, je svojou samotnou silou protilátkou k osamelosti jednotlivca (Žalm 106:47; Izaiáš 11:12; Ján 11:52; Efezanom 1:7-10). Keď sa kresťania stretávajú k uctievaniu, zakúšajú jeho prítomnosť tak, že uznávajú jeho plán s ich životmi a celým svetom (Kolosanom 1:15-20). Ľudia sa stretávajú v skupinách pre všetky možné dôvody – spoločenstvo, pohostinnosť, zábavu a dokonca i vzájomnú službu – ale nič okrem uctievania nevyvyšuje slávu Trojediného Boha.

Mnoho kresťanov označuje slovom „ortodoxia“ správne učenie, ale v skutočnosti by presnejšie použitie tohto slova bolo „správne uctievanie.“ Keď sa učeníci stretávali s Ježišom neformálnym spôsobom a na neformálnych miestach, určite ich učil správnu doktrínu. Ale dôraz ich spoločenstva s ich Majstrom bol na vzťah, ktorý mali pestovať, a nie len na určité množstvo pravdy, ktoré sa mali naučiť. Asi nebude nesprávne povedať, že uctievanie je „teantrické“, alebo, inými slovami, že pri ňom ide o schádzanie sa človeka s Bohom v jedinečnom vzťahu, ktorý vytvára a udržiava Duch Svätý.

Zakúšanie Božej prítomnosti zdôrazňuje ducha uctievania, nie jeho formy. Cirkev je hostinec, nie pevnosť. Zhromaždené telo je samo o sebe, dokonca i bez vyučovania a kázania, ak-tom evanjelizácie, symbolom, prejavom neveriacemu svetu, že dobrá správa zaznela a že bola prijatá (Skutky 2:42-47).

Boh je medzi nami,
pokloňme sa Jemu,
pristupujme v bázni k Nemu.
Milostivý Boh sa
k svojim deťom skláňa,
chváľte preto nebies Pána!
Kto Ho znáš, zvelebuj
Pána láskavého
za dar spásy Jeho!

V ríši večnej slávy
svätí cherubíni
oslavujú Jeho činy.
Dňom i nocou zneje:
Svätý, svätý, svätý,
v milosti Boh prebohatý!
Aj náš hlas každý deň
chváliť neprestane
Teba, drahý Pane!

– Gerhard Tersteegen,
prel. Kristína Royová⁸

Aký význam má konkrétny deň?

Ignác z Antiochie, následník v apoštolskej tradícii, napísal: „Tí, ktorí chodi-

⁸ Kresťanský spevník, pieseň č. 19

li podľa starých zvyklostí, získali novú nádej a už nezachovávali Sabat, ale riadia svoje životy podľa Pánovho dňa, v ktorý bol aj náš život cez neho vzkriesený.“

Avšak Sabat je hlboko zakorenený v starozmluvných dejinách. So svojim pôvodom pri stvorení jeho dodržiavanie posväcovalo čas (Genezis 2:2-3). So svojim pôvodom v Mojžišovskej zmluve jeho rešpektovanie slúžilo ako pripomenutie Božej práce pri stvorení (Exodus 20:8-11), pripomenutie Exodu (Deuteronomium 5:12-18) a ako znamenie medzi Izraelom a Bohom (Exodus 31:13, 17). Izrael mal svätiť Sabat (Levitikus 23:3; Izaiáš 58:13-14).

Ale Sabat je pre človeka, nie človek pre Sabat. Ježiš počas toho dňa často slúžil, mnohokrát na zhrozenie farizejov (Marek 2:27-28; Ján 5:17). Skutočnosť, že raní kresťania boli Židmi, robí tento presun ešte pozoruhodnejším. Ponechali dôraz na vyčlenenie si jedného dňa zo siedmich, ale zmenili dôraz zo siedmeho na prvý (Ján 20:1, 19, 26; Skutky 20:7; 1 Korintanom 16:2). Na konci prvého storočia už bol prvý deň známy ako „Pánov deň“ (Zjavenie 1:10). Vzkriesenie priviedlo zhromažďovanie a odpočinok pod svoju autoritu prvého dňa.

Justín Martýr, ktorý žil a písal približne v rokoch 100–165 n.l., mal príležitosť si všímať, ako viacero generácií kresťanov chápalo svätenie nedele. Dospel k záveru, že „všetci sa spolu schádzame v nedeľu, keďže to bol prvý deň, keď Boh premenou temnoty a hmoty stvoril vesmír, a Ježiš Kristus, náš Spasiteľ, vstal z mŕtvych v rovnaký deň.“⁹

Uctievanie v prvý deň vždy charakterizovala novota, sloboda, radosť a vnímanie tohto dňa ako jedného z Božích veľkých darov. Je tragické, že postupom času ho kresťania zaťažili nánosom povinnosti, viny a smútku.

Kresťania dodržiavajú svätú prisahu z minulosti, ktorá pripomína slávne Stvorenie, Vtelenie, Ukrižovanie a Vzkriesenie. Veriaci si cenia vzácne hodiny súčasnosti, ktorým vládne živý Pán a v ktorých prebýva jeho živý Duch. Ale vo svojej podstate sú zameraní na budúcnosť, keďže prvý deň je zameraný dopredu, na to, čo je pred nami, s rovnakou istotou, ako bol posledný deň zameraný na to, čo je za nami.

Vyučovanie Novej zmluvy o cirkvi opakovane hovorí o jej funkciách tela a rodiny. Tieto obrazy poukazujú na potrebu spolu sa schádzať, pretože ani telá, ani rodiny nemôžu fungovať, keď sú ich časti či členovia rozdelení. Preto cirkev prekvitá, keď je spolu, vždy duchom a často doslova, fyzicky. Deň stretávania sa je pripomenutím, že veriaci sú jeden na druhom vzájomne závislí. Ku koncu 20. storočia potrebujú Pánovi nasledovníci opäť dbať na slová apoštola Petra: „Koniec všetkého sa priblížil. Buďte teraz rozvážni a triežvi, aby ste boli pohotoví modliť sa. Nado všetko majte vytrvalú lásku jedni k druhým... Buďte navzájom pohostinní, bez šomrania. Ako dobrí správcovia mnohorakej Božej milosti slúžte si navzájom každý tým duchovným darom, ktorý prijal. Keď niekto hovorí, nech hovorí slovami, ktoré mu dal Boh, keď niekto slúži, nech to robí silou, ktorú dáva Boh, aby bol vo všetkom oslavovaný Boh skrze Ježiša Krista! Jemu patrí sláva i vláda na veky vekov. Amen. (1 Petrov 4:7-11).

Svätá chvíľa, Pán ju dal,
zaspievaj Mu pieseň chvál!
On deň dnešný oddelil,
požehnal a posvätil.
I ja prácu odkladám,
dušu Jemu oddávam.

Ticho vôkol, svätý čas,
z neba volá nežný hlas:
Podťe, hladní, žízniví,
Ja som Otec láskavý,
biedu vašu dobre znám,
mannu z nebies zošlem vám.

⁹ Justin Martyr, „The First Apology of Justin the Martyr,“ *Early Christian Fathers*, ed. Cyril Richardson (Philadelphia: Westminster Press, 1953), s. 287.

Teraz, volá Boží Syn,
pod tarchou kto klesáš vín,
hriechy tvoje, biedny prach,
Obmyť chcem, už nemaj strach.
Spasenie som vydobyl,
poď, bys' so Mnou večne žil!

K Tebe, Pane, vrúcne lkám,
veď Ty kroky moje sám.
Srdce láskou posväcuj,
telo, dušu ochraňuj.
Túžim s Tebou pospolu
sláviť večnú nedeľu!

– Josef Baštecký,
prel. Juraj Potúček¹⁰

Na moju pamiatku

Pri oslave Paschy si zbožní Židia pripomínajú, kto sú a komu patria. A keďže Večera Pánova je kresťanskou Paschou rovnako, ako je nedeľa kresťanským Sabatom, život uctievania zboru je spojený s jedením a pitím. Veď duchovný hlad a smäd ležia pri základoch života v Kristovi (Žalm 23:5). Spoločné jedlo patrí aj do rodiny, aj do cirkvi. Zvieratá si odhryznú kúsok a odkradnú sa preč, aby si ho osamote zjedli. Ale veriaci majú pri jedle, fyzikom aj duchovnom, spoločenstvo. Staroanglické slovo „Lord“ (slovensky „pán“) má pôvod v staroanglických slovách pre „bochník“ (*hlāf*) a „strážca“ (*weard*).¹¹ On je „strážcom chleba“, tým, ku ktorému sa veriaci utiekajú, aby ich nakrmil. Sľuby o budúciach zhromaždeniach sa v Novej Zmluve vyskytujú hojne (Matúš 8:11; Zjavenie 19:9).

Novozmluvní veriaci spolu pravidelne jedávali a delili sa navzájom o svoje domovy. Ale jedno jedlo má v Novej Zmluve zvláštne postavenie ako „Večera Pánova“ – spoločenstvo pri uctievaní v modernom kresťanstve (1 Korintanom 11,23-25). Ako veľmi sa dodržiavanie tohto nariadenia dnešnými kresťanmi podobá ranej cirkvi? Prečo

Nová zmluva hovorí tak málo o forme, čo spôsobuje také veľké rozdiely v praxi Božieho ľudu? Kedy a ako došlo k rozdeleniu Hodu lásky a Večere Pánovej? Mali raní kresťania spoločné hostiny ako súčasť uctievania?

Večera Pánova je *Pánova*. Je sústredená naňho a preto sa z oslavy a pripomínania stáva ohlasovanie (1 Korintanom 11,26). Akýkoľvek náznak povinnosti alebo požiadaviek namiesto radosti a slobody ochudobňuje realitu uctievania.

Nová Zmluva hovorí, že toto jedlo posväcuje všetky ostatné. Každé jedlo pri Večeri Pánovej poskytuje príležitosť uctievať a uznávať, že veriaci sú hosťami v Božom svete a že on je hostiteľ. Pri všetkých bohoslužobných stretnutiach sa neslávia sviatosti, ako sa pri všetkých ani nekoná bohatá fyzická hostina. Ale v skutočnosti všetky takéto stretnutia uznávajú hlad a smäd, túžbu prichádzať k Pánovmu stolu a načerpať z jeho ruky občerstvenie piesňami, modlitbami, Písmom a ďalšími zložkami „jedla“ uctievania.

Ako hostina spoločenstva Večera Pánova zdôrazňuje to, čo majú Boží ľudia spoločné. Elementy Večere Pánovej môžu mať rôznu podobu, ale dôraz na jeden chlieb, jeden kalich a spoločné jedenie sústreďuje oslavovanie celej cirkvi bez ohľadu na denominačné či dokonca zborové rozdiely. Hlboký historický význam podčiarkuje slávenie Večere Pánovej. Je to tradičné vzdávanie vďaky Bohu a spôsob modlitby. Toto pripomenutie vnáša skutočnosť kríža dole do každodenného života, a to, že veriaci jedia a pijú zložky uctievania - bohoslužby, je uznaním, že sami seba dávajú Bohu ako reakciu na to, čo on dal a stále dáva.

Dnes cirkev Tvoja stoluje,
ó, Pane Ježišu,
a zvestuje, že záchranu
má v Tebe najvyššiu.
Tys' večne s Bohom zmieril nás,
moc krvi platí v každý čas,
Ty dokonal si spasenie,
spev za to vďačný dnes Ti znie,
ó, Pane náš, ó, Spasiteľu náš!

¹⁰ Kresťanský spevník, pieseň č. 511

¹¹ Wilfred Funk, *Word Origins and their Romantic Stories* (New York: Bell Publishing Co., 1960), s. 257

Chlieb, ktorý dnes tu lámeme,
 náš Pane, svedčí nám,
 že telo svoje obeťou
 si za náš hriech dal sám.
 A za nás podstúpil si boj,
 ó, vďaka, Pane, za kríž Tvoj
 i za moc vzácnu Tvojich rán,
 Čo liekom, bohatstvom je nám
 i radosťou a mannou nebeskou.

A kalich, Pane, zvestuje
 nám Tvojej krvi moc,
 čo z lásky k svetu tiekla raz,
 by zmizla hriechu noc.
 V nej s Bohom zmierenia je zdroj,
 tak svedčí o tom sám Duch Tvoj.
 V tej krvi máme spasenie,
 ňou večne Tvoje deti sme,
 ó, Otče náš, ó, Bože, Otče náš!

Dnes pri stole tiež veríme,
 že v sláve prídeš zas.
 Ó, Hlava cirkvi, nemeškaj
 a počuj prosieb hlas!
 Deň čo deň Tebe v ústrety
 hor vzhliadame, ó, presvätý.
 Tak príď a v svojej radosti
 si svoju cirkev uhosti,
 ó, nemeškaj, náš Kráľu, nemeškaj!
 – Alois Adlof,
 prel. Vladimír Betina¹²

Uctievanie ako služba

Nemčina to vyjadruje dobre svojim slovom *Gottesdienst*, ktoré sa bežne používa pre bohoslužbu, ale doslovne znamená Božiu službu. Pre porozumenie novozmluvnému vnímaniu služby je kľúčové slovo *diakoneo*, z ktorého je aj slovenské „diakon“. Označuje skôr akt služby než stav úslužnosti (Lukáš 22:27; 1 Petrov 1:12; Hebrejom 6:10). Obyčajné činy sebazaprenia v teológii Novej zmluvy znamenajú činy vzájomnej služby. Ako to Ježiš vysvetlil svojim učeníkom v noc svojho ukrižovania: skutočný hosť preberá úlohu obsluhujúceho (Lukáš 22,24-27).

Vo svete pohanských náboženstiev, plnom chrámov a svätýň, hovorí Pavol kresťanom, že oni sú Boží dom (1 Ko-

rintánom 3,9). Účelom kresťanskej služby je budovať túto budovu a tak budovať telo a rodinu. Môžeme si dovoliť povedať, že Pavol nezdôrazňuje bohoslužbu (v zmysle bohoslužobného stretnutia) ako službu Bohu, sebe alebo blížnemu, ale skôr ako službu celému Kristovmu telu? Možno sa jednota služby nedá takto rozdeliť.

Uctievanie ako služba opisuje ľudí, ktorí dovoľia Bohu, aby cez nich pracoval a tak vytvoril duchovnú komunitu. Uctievanie ako služba zahŕňa pochopenie a použitie duchovných darov a ich úlohy v Kristovom tele (Rimanom 12,6-8). Jednota, rozmanitosť a vzájomnosť cirkvi prekvitá, keď uctievať slúžia a služobníci uctievať. Za potvrdením významu uctievania v Rimanom 11:33-36 nasleduje výzva v 12:1 k „rozumnej službe“ alebo „logickej liturgii“ („duchovná bohoslužba“). Apoštol potom popisuje jednotu Kristovho tela („jednotlivo sme si navzájom údmi“, 12:5), detaily niektorých duchovných darov, ktoré konajú túto bohoslužbu, a rozoberá celý životný štýl cirkvi, ktorá aktívne uctieva a slúži.

Praktickou aplikáciou tohto celého je zapojenie celého zhromaždenia do uctievania. Napomínal Pavol Korinťanom, keď povedal „Keď sa zídete, každý má niečo: chválospev, učenie, zjavenie, hovorenie jazykmi či ich výklad; to všetko nech je na budovanie“ (1 Korinťanom 14,26)? Alebo len jednoducho hovoril, že v takomto vzájomnom zdieľaní v Korinte došlo k rozvratu a bolo treba vrátiť mu správnu perspektívu a prax? Rôzne zapojenie sa do novozmluvného uctievania sa dá ľahko obhájiť. Uctievanie nebolo vystúpením jedného účinkujúceho, ktorého pozoroval zástup divákov. Pozornosť ľudí nebola len na jednom; nebol tam len jeden vedúci.

Chválime Ťa, Bože náš,
 vďačne, vrúcne, z celej sily,
 že Ty, veľký, k nám sa znáš,
 hoc sme hnev Tvoj zaslúžili.
 Od vekov si na veky,
 svätý Bože veľký.

¹² Kresťanský spevník, pieseň č. 446

Celá zem i nebesá,
svety pred Tebou sa koría,
k Tebe tvorstvo vinie sa,
velebia Ťa púšte, moria.
Tvoja múdrosť bezodná
vesmír drží dovedna.

Tvojho ľudu zástupy
slávia Ťa a verných zbory,
že si z vín ich vykúpil,
hrdinov z nich viery stvoril.
Celá cirkev chválou znie
za prijaté spasenie.

Do konca Ťa budeme
oslavovať, Otče milý,
ku Tebe kým prideme,
daj, by sme Ťa nezradili!
Baránkov kým začne hod,
v milosti nás svojej voď!
– I. Franz,
*paraf. Ludovít Fazekaš*¹³

Znaky skutočného uctievania

Skutočne uctievať môžeme a musíme len Boha, pričom si s hlbokou vďačnosťou uvedomujeme jeho majestát a vládu vo svete a životoch veriacich. Uctievač sa stretáva s Bohom na duchovej a nie fyzickej úrovni a uctievanie, súkromné aj verejné, musí *ovládať Boží Duch*.

Postoj spokojnej závislosti na Duchu Svätom vedie k očisteniu, pripravenosti a zušľachťovaniu správnych postojov mysle a srdca pre uctievanie. Uctievanie sa potom stáva *úplnou reakciou*, pri ktorej sa spirituálne, emočné a fyzické faktory zladia, aby pozornosť zamerali na nebeského Otca.

Biblický uctievač sám seba vníma ako ho opísal Pavol v Efezanom 1, ako príjemcu obrovského, nezaslúženého duchovného bohatstva, ktoré dostáva výlučne Božou milosťou. Uctieva v *pravde* vo vzťahu k Božej Trojici a obzvlášť ku Ježišovi Kristovi, Synovi prinášajúcemu obeť zmierenia. Kázanie Božieho Slova nie je v rozpore s tichým premýšľaním v samote, pretože obe majú svoje osobitné úlohy pri uctievaní

v jeho celosti. Keď Boží ľud uctieva, zameriava svoju pozornosť na Boha, ktorý je hodný uctievania. Následkom toho piesne a iné formy chvály prichádzajú od Božieho uctievaťujúceho, radostného ľudu takmer spontánne.

Jedným zo znakov pravého uctievania je *vyznávanie hriechov*. V Starej zmluve si kňazi pred vstupom do svätostánku umývali ruky a dôraz na očisťovanie prevláda aj v Starej, aj v Novej zmluve. Sloboda mnohých zborov príliš často vytvára veselé spoločenstvo, ktoré v miestnosti na uctievanie robí ruch ako na letisku, pred oficiálnym začiatkom bohoslužieb. Nevedia sa naučiť, že tento úvodný čas sa dá využiť na osobnú prípravu na skutočné uctievanie? Spoločné uctievanie je činnosť zhromaždeného tela, ktoré je vyučované v cirkvi pri jej formálnych stretnutiach. Nech Pán dá veriacim múdrosť a odvahy zbaviť sa sledovania hodiniek, nezúčastneného pozorovania, lacného vyrušovania a na seba zameraného emočného prežívania, keď sa budú snažiť o uctievanie v súlade s Novou Zmluvou.

Teba, Bože, Otca vekov,
Pána tvorstva všetkého
oslavujú zem i nebo
aj my z srdca vrúcneho.
Vesmír vzdáva chválu Tebe,
cherubín a serafín
skvelou hudbou plnia nebe:
Svätý, svätý Hospodin!

Ty, ó, Kriste, Kráľu slávy,
Otca svetiel večný Syn,
na kríži si muky znášal
za náš hriech a množstvo vín.
Ty si osteň smrti zlomil,
nebo verným získal sám.
Krvou svojou nás si obmyl,
práva synov dal si nám.

Pane, ktorý v sláve nebies
po pravici Otca dlíš,
ktorý budeš vesmír súdiť
a už i dnes všetko vieš,
ráč nám prispieť ku pomoci
a nám svojho Ducha daj,
veď nás ta, kde niety noci,

¹³ Kresťanský spevník, pieseň č. 4

spas ľud svoj a požehnaj!

Teba ctí zbor apoštolov,
proroci tiež pradávni,
mučeníci v rúchach bielych
koria sa Ti, preslávnny.
Teba, svojho Tešiteľa,
nad zemou i hviezdami
vzýva vrúcne cirkev celá
modlitbou a piesňami.

Zo dňa na deň, v každej chvíli,
Trojjediný Bože náš,
chceme svetu ohlasovať,
Kto si, akú slávu máš.
Vieme, že nám chystáš nebe,
bôľ kde zmeníš v blaha svit.
Ten, kto cele verí Tebe, / zahanbený
nemôž' byť.

– Frederik T. Bastel
prel. Mária Royová¹⁴

Ako vytvoriť kreatívne bohoslužby

Možno sa kreatívne bohoslužby posunú vpred, keď si kresťania uvedomia, že uctievanie nie je len o štúdiu Biblie alebo akejkoľvek samostatnej činnosti. Určite bude obsahovať *modlitbu*, *chválu*, ale veľkú pozornosť si tak tiež zaslúži *spoluúčasť*.

Zapojenie sa Božieho ľudu do uctievania Boha, keď prichádzajú do Božieho domu, je hlavným princípom, ktorým sa musia riadiť všetky ostatné plány ohľadom kreatívnych bohoslužieb. Dá sa stráviť priveľa času prípravou kázne a primálo času prípravou zvyšku bohoslužieb. Niektorí pastori sa chcú rýchlo dostať cez „prípravnú fázu“ k „skutočne dôležitej“ zložke bohoslužieb – kázni.

Inovácie v uctievaní je potrebné dôsledne naplánovať a už len samotný prvok rôznosti môže byť znakom kreativity pri uctievaní. V malom zbore, kde som slúžil niekoľko rokov, neboli žiadne dve nedeľné bohoslužby úplne rovnaké. Program bohoslužieb sa obmieňa, obmieňajú sa i ľudia doň zapojení a to, čo robia, takže sa zbor naučil oča-

kávať rôzne prístupy k uctievaniu pri každom svojom stretnutí.

Samozrejme, zmeny pre zmeny samotné sú nežiaduce. Ide mi tu o pozdvihnutie kvality uctievania v cirkvi. Tu je niekoľko konkrétnych príkladov vecí, ktoré sa dajú spraviť pre kreatívnu zmenu pri spoločnom uctievaní. Nemusia fungovať vo všetkých cirkevných zboroch.

1. Čítajte Písmo spolu nahlas alebo sa striedajte; alebo čítajte z rôznych prekladov, napríklad sa môžu postaviť a prečítať jednu časť ľudia s Roháčkovým prekladom, inú časť ľudia s Ekumenickým, potom Evanjeličským atď.
2. Do rôznych častí bohoslužieb zakomponujte rôzne liturgické prvky – napríklad dialóg medzi vedúcim a zhromaždením, alebo originálne liturgické scenáre od kreatívnych ľudí zo zboru, a rôzne spôsoby, ako sa zhromaždenie môže aktívne zapojiť do liturgie.
3. Zaveďte vyznávanie kréda. Niekedy môžete použiť apoštolské vyznanie viery, alebo aj Nicejské.
4. Kázne by sa podľa hlavných myšlienok mohli rozdeliť na viacero častí, ktoré by boli oddelené piesňami alebo inou formou hudby, alebo rôznymi reakciami zhromaždenia.
5. Môžete zaviesť panel ako reakciu na kázeň, na ktorom by sa podieľali starší, mladé páry, tínedžeri a diskutovali by s pastormom po kázni 5-10 minút.
6. Ak zbor nie je príliš veľký, mohol by sa podávať mikrofón a ľudia by mohli klásť otázky ku kázni.
7. Príležitostne by sa známy hudobný úvod alebo záver mohol nahradiť tichom na premýšľanie.
8. Pri slávení Večere Pánovej obmieňajte oddiely Písma a komentáre k nim. 1 Korintčanom 11 je v poriadku, ale nie je to nevyhnutne jediný oddiel, v ktorom Biblia hovorí o spoločenstve počas Večere Pánovej.
9. Kreatívne použite bulletin. Môžete do neho napísať osnovu kázne, od-

¹⁴ Kresťanský spevník, pieseň č. 39

diel Písma, na ktorý sa káže, rôzne pomenovania pre rôzne časti bohoslužieb. Taktiež do neho môžete navrhnúť pokyny pre to, ako má zhromaždenie reagovať.

10. Venujte čas učeniu ľudí, ako uctievať. Vysvetlite charakter a zmysel rôznych častí bohoslužieb. Uctievanie musí dávať zmysel.

Toto všetko musí, samozrejme, začať u jednotlivcov. Ľudia do spoločného uctievania vnášajú postoje a pripravenosť (alebo nepripravenosť), ktoré určujú normu nie len pre to, čo dávajú a dostávajú pri verejných bohoslužbách, ale taktiež pre ich dlhodobý vplyv na členov rodiny a priateľov. Nech Boží ľud nikdy nezabudne na to, že bohoslužba nie je zameraná naň, ale na ich nebeského Otca a jeho slávneho Syna Spasiteľa.

Predivný prišiel k nám človeka Syn,
za nás vzal na seba bremeno vín.
Do riše hriechu a bezodných bied
zostúpil Boží Syn vykúpiť svet.
Predivné meno má,
predivne pomáha,
sprevádza pútnika svetlom i tmou.

Predivná Golgota,
tam náruč rozpätá
láskou ma objala prepodivnou.

Predivnou cestou šiel života Kráľ,
biednym bol priateľom,
liek na bôľ mal.
Každému prinášal radostnú zvesť,
zomdleným pomáhal bremeno
niestí.

Predivne zomrel, vstal k životu zas,
premenil v teplú jar hrobový mráz:
Premohol smrti noc, vykúpil nás,
odišiel prichystať nebeskú vlasť.

Predivne plní sa zasľúbenie:
krajiny k žatve sú pripravené.
Predivnú nádej mám:
stretnem sa s Ním,
s Kráľom a Víťazom osláveným.
Zaspievam pieseň chvál,
že mi vždy pomáhal,
sprevádzal pútnika svetlom i tmou.
Pre kríž a Golgotu
k večnému životu
láskou ma dovedol prepodivnou.

– *Písně duchovní,*
*prel. Vladimír Betina*¹⁵

*

¹⁵ Křesťanský spevník, píseň č. 98

Zvyšok bohoslužieb: Uctievanie pokračuje aj keď hudba dohrá

Rowland Forman

Pred nejakým časom som sa so svojou ženou zúčastnil dvoch úplne odlišných bohoslužieb v Texase. Prvá bola v Oak Hills Community Church v San Antonio. Táto bohoslužba bola tichá, dôstojná, úctívá a zameraná na premýšľanie: čítanie Pisma, niekoľko uctievajúcich piesní bez hudobného sprievodu, Večera Pánova, zbierka a krátka kázeň hlavného kazateľa Maxa Lucada o Kristovej jemnosti a pokore. Celá bohoslužba netrvala viac ako hodinu.

Pred Večerou Pánovou Max Lucado položil niekoľko otázok, ktoré sa mi vryli do pamäti: „Máte tento týždeň dôvod ďakovať Bohu? Boli ste schopní každé ráno vstať z postele? Mnoho ľudí by za to dalo všetko. Videli ste tento týždeň východ alebo západ slnka? Mnoho ľudí by ich veľmi rado videlo.“

Spomínam si, že potom sa opýtal: „Odpustil vám Boh tento týždeň nejaké hriechy a očistil vás Kristovou drahou krvou? Potom máte všetky dôvody na vďačnosť. Ďakujme Bohu, keď jeme chlieb a pijeme víno ako pamiatku na Kristovu smrť a keď očakávame jeho príchod.“

Tiekli mi slzy vďačnosti a radosti. Uctieval som Boha.

Nasledujúci týždeň sme navštívili Oak Cliff Bible Fellowship v Dallase. Predstavte si ten kontrast! Bohoslužba bola energická, živá a interaktívna. Podieľal sa na nej nadaný spevácky zbor a chválová kapela. Bol tam dlhší čas na nadšené spievanie, viacero dojímavých sól a inštrumentálnych skladieb, čítanie z Pisma, zbierka a silná kázeň hlavného kazateľa Tonyho Evansa.

Pocit oslavy a radosti v Bohu v tomto zbore spôsobil, že som v ten deň Boha uctieval iným spôsobom. Hoci nie som uctievač s výraznými prejavmi, zistil som, že som sa nechal uniesť vášňou k Bohu s ľuďmi okolo mňa, ktorých väčšinu tvorili hlavne Af-

roameričania. Mal som pocit, akoby na čase nezáležalo.

Moje skúsenosti s uctievaním v týchto dvoch zbore počas dvoch po sebe idúcich víkendov sa stali stránkami novej kapitoly mojich skúseností ako uctievača v spoločnom cirkevnom prostredí. Roky som bol ako kazateľ zapojený do modlenia sa za bohoslužby a do ich plánovania. Ako člen zboru teraz vnímam spoločné uctievanie inak.

Predtým som spolu s vedúcimi bohoslužieb a členmi tímu s námahou preberal rôzne prvky spoločného uctievania, ktoré by sme mali do bohoslužieb zapojiť, aby sme ľuďom priniesli zmysluplné stretnutie s Bohom. S výnimkou tých bohoslužieb, na ktorých kážem, som teraz ten, ktorý prijíma.

Počas tých dvoch nezabudnuteľných víkendov si Boh získal moju pozornosť. Ani v jednom zbore nebol hudobný štýl práve môj obľúbený, avšak pri obidvoch udalostiach som Boha zmysluplne uctieval. Súčasťou týchto bohoslužieb boli veci, na ktoré som nemal vôbec žiadny vplyv. Ale boli tam tri veci, ktoré som vedel ovplyvniť a ktoré odrážajú hlavné prvky biblického uctievania.

Moje zameranie: Božia zvrchovaná hodnota

Uctievanie je uvedomenie si Božej zvrchovanej hodnoty a následná reakcia, ktorá odráža túto hodnotu. Je to vyhlásenie, slovami či činmi, o našom presvedčení o Bohu. Znamená to vzdať Bohu všetko, čoho je hodný.

Čím väčšie poznanie o Bohu máme, a čím viac je toto poznanie v súlade s jeho zjavenou vôľou, o to skôr budeme autenticky uctievať.

Uctievanie je rozpoznanie, že Pán je veľký a že je hoden každej chvály (Žalm 145:3). Pri mojich nedávnych skúsenostiach s uctievaním v zbore v Te-

xase bola jedna bohoslužba zameraná na Božiu milosť a druhá na jeho majestáttnu moc. Naša pozornosť bola zameraná na Boha. Preto sú čítanie Božieho slova a kázne, ktoré naše srdcia upriamujú na nášho jedinečného Spasiteľa, tak základnými prvkami spoločného uctievania.

Nehemiáš 8 hovorí o tom, ako kňaz Ezdráš čítal Izraelitom celé hodiny z Knihy zákona a „dobrorečil Hospodini, veľkému Bohu. Všetok ľud pozdvihol ruky a odpovedal: Amen, amen! Padli na kolená a klaňali sa Hospodini tvárou až po zem“ (v. 6).

Pre nás počas bežnej bohoslužby to znamená, že sa máme sústreďovať na Boha. Akékoľvek texty, piesne, modlitby, svedectvá či kázne, ktoré nás upriamujú na Boha, môžu potenciálne vzbudiť úprimné uctievanie. Toto nás oslobodzuje od potreby hodnotiť kvalitu hudby alebo štýl piesní.

Môj postoj:

Vďačné, nesebecké srdce

Uctievanie je taktiež to, keď srdce prekypuje vďačnosťou za Božiu milosť v Kristovi. O toto ide Pavlovi v Rimanom 12:1. Pavol hovorí: „Povzbudzujem vás teda, bratia, pre Božie milosrdenstvo, aby ste prinášali svoje telo ako živú, svätú, Bohu príjemnú obeť, ako svoju duchovnú službu Bohu.“

Mám rád toto jednoduché rozdelenie Listu Rimanom:

- Kapitoly 1-11: Pre všetko, čo Boh urobil
- Kapitoly 12-16: Dávam všetko, čím som.

Takéto uctievanie nie je niečo, čo zapnete a vypnete pri bohoslužbách v zbere. Je to uctievanie celým životom. Ako reakciu na Božiu úchvatnú milosť s radosťou prinášame všetko, čo máme a všetko, čím sme, Bohu počas našich denných modlitieb, v našich domovoch, na našich pracoviskách a spoločne pri stretnutiach našich cirkevných zborov.

Keď mám pri bohoslužobnom stretnutí vďačné a očakávajúce srdce, svojím životom naplňam pravdu Žalmu 100:4 – „Vstúpte do jeho brán s vďakou a s chválospevom do jeho nádvorí, ďakujte mu, dobrorečte jeho menu.“ Ak na bohoslužby prichádzam s vďačnosťou, je menej pravdepodobné, že budem kritizovať spôsob, ktorým bohoslužby prebiehajú. Vďačné srdce nie je odsudzujúce srdce.

Predstavte si zbor, kam ľudia na verejné bohoslužby chodia včas, aby mohli venovať niekoľko minút modlitbám za ľudí, čo prichádzajú. Vidia niekoho so spustenými ramenami a prosia Boha, aby toho človeka v ten deň oslovil.

Predstavte si ľudí, ktorí so zlomenými srdcami prichádzajú k Bohu, vyznávajú mu svoje hriechy a robia pokánie z tvrdých, zaťatých postojov a zo zlyhaní daného týždňa.

Predstavte si zbor, kde ľudia pri procese vyznávania hriechov opúšťajú zborovú budovu, aby sa zmierili s ľuďmi, ktorým ublížili. Sú tak oslovení Božou milosťou, že ľuďom okolo seba preukazujú milosť. Slovanmi Anne Ortlund, ľudia v takom zbere sa podobajú viac bobuľkám hrozna než guľičkám na hranie. Nenarážajú hrubo do seba, ale sa medzi sebou miešajú. Sú autentickými uctievačmi – milujú Boha celým svojím srdcom a svojich blížnych ako samých seba.

V tejto novej kapitole môjho života uctievania sa dostávam zo zajatia môjho sebeckta a pozície kritika, keď sa nepýtam „Čo naplní moje potreby?“ ale „Z akého uctievania má Boh radosť?“ a „Ako môžem čo najlepšie slúžiť ľuďom okolo a byť pre nich požehnaním?“

Moja odpoveď:

Uctievanie s vášňou a bážňou

Milujem spev a inštrumentálnu hudbu. Zároveň som presvedčený, že biblická viera je spievajúcou vierou. Pozrite sa na tieto biblické príklady:

- Aspoň na 78 miestach v žalmoch sa spomína spev ako prirodzená odpoveď vďačných uctievačov.
- Ježiš v noci, keď bol zradený, spieval spolu so svojimi učeníkmi pieseň predtým, než odišli na Olivový vrch (Matúš 26:30).
- Pavol a Sílās spievali Bohu chvály, keď boli uväznení vo Filipis (Skutky 16:25).
- Jedného dňa budeme v nebi so všetkými vykúpenými spievať novú pieseň Tomu, kto je hoden našej chvály (Zjavenie 5:9).

Ale spoločné uctievanie je viac než spev a hudba. V knihe *Real Life Real Worship (Skutočný život, skutočné uctievanie)* Tony Beckett spomína jedného pastora, ktorý sa rozhodol zrušiť inštrumentálnu hudbu počas bohoslužieb ich zboru – a to na istý čas. V ich zbere sa hrala najmodernejšia hudba a spev bol skvelý, ale tento pastor si uvedomil, že sa z nich stali obyčajní pozorovatelia a kritici chvál, namiesto toho, aby boli uctievačmi z celého srdca. Vďaka tomu, že dočasne zrušili chválovú skupinu, si dokázali uvedomiť, že uctievanie je viac než piesne – je to úprimná odpoveď na Kristovu zvrchovanú hodnotu. Je to uctievanie Otca v duchu a v pravde.

Pred časom som po bohoslužbách kráčať za jedným mladým párom. Jeden z nich sa opýtal: „Čo vravíš na dnešné uctievanie?“ Druhý človek z dvojice odpovedal: „Nebolo to také dobré. Hlavný spevák spieval mimo tóninu.“

Popri chybnnej identifikácii uctievania s hudbou moji známi si *uctievanie* predstavovali skôr ako podstatné meno a nie ako sloveso. Uctievanie je niečo, čo robíte, a nie niečo, čo pozorujete. V Žalme 95 sú dve výzvy k uctievaniu. V prvom verši sa píše: „Poďte, plesajme pred Hospodinom, zvučne oslavujme Skalu našej spásy!“ Druhá výzva je vo verši 6: „Poďte, skloňme sa, v úcte sa pokloňme, pokľaknime pred Hospodi-

nom, svojim Tvorcom.“ Jedna reakcia je slovná a nadšená, druhá je tichá a poddajná.

Jedna skúsenosť so spoločným uctievaním sa mi vryla do pamäti. Priznávam, nedošlo k nej v miestnom zbere, ale zachytáva niečo z podstaty uctievania.

Stalo sa to počas konferencie o misii v Londýne, ktorej som sa zúčastnil. Bol tam priestor na diskusie, oddych a zmierenie. Potom prišiel čas uctievania.

Bohoslužba bola jednoduchá: modlitba, čítanie 40. kapitoly Izaiáša, dvadsaťminútová kázeň o Božej veľkosti a potom prišla na rad naša odpoveď, ktorá nebola vyumelkovaná. Nikto sa nehýbal. Sedeli sme v tichu v Božej prítomnosti, uznávali sme ho a tešili sa z neho po dobu, ktorá akoby trvala 30 minút (pravdepodobne to bolo len 5). Niektorí opustili svoje stoličky a kľáčali na zemi. V ten deň došlo k autentickému uctievaniu. Ľudia plakali, ale čo je dôležitejšie, ich srdcia pretekali vďačnosťou ako odpoveď na Božiu slávu.

Často sa vraciam k spomienke na túto skúsenosť z konferencie o misii. Pripomína mi, že v istom zmysle je uctievanie niečo, čo podnecuje Duch Svätý. Áno, aj my sme v ten deň konali: Počúvali sme inšpiratívnu kázeň o Božej veľkosti, vyznávali sme svoje hriechy, potichu sme sa modlili a kľáčali sme. Ale taktiež to bolo niečo, čo nám Boh milostivo dal. Bolo to, akoby nebo prišlo na zem.

Keď sa nabudúce stretnete k uctievaniu Boha v zbere, nesústreďujte sa príliš na veci, ktoré neviete ovplyvniť. Namiesto toho buďte vnímaví na akúkoľvek zložku bohoslužby, ktorá vám pomáha sústrediť sa na Kristovu hodnotu, a dávajte pozor, aby ste si zachovali vďačného a nesebeckého ducha, a buďte ochotní reagovať spôsobom, ktorý odráža Božiu hodnotu.

*

KROK 4: PRÍPRAVA VLASTNEJ ODPOVEDE

Aké sú tvoje prvotné závery?

Duchovné formovanie

- Túto недеľu sa pripravte na uctievanie s vaším obnoveným porozumením jeho biblického charakteru a priority.

Hlbšie porozumenie

- Definujte „uctievanie“ a napíšte biblické princípy platné pre každý zbor.

Zručnejšia služba

- Zhodnoťte silné a slabé stránky uctievania vo vašom zbore a ak je to možné, stretnite sa s hlavným vedúcim chvál vo vašom zbore a preberte s ním, čo sa o uctievaní práve učíte.

KROK 5: DISKUSIA O TÉME

Čo sa môžeme naučiť jeden od druhého?

1. Ako by ste biblicky definovali uctievanie? Prečo je uctievanie dôležité?
2. Ako sa dajú rozlíšiť forma a funkcia pri uctievaní?
3. Akými nemennými biblickými princípmi pre bohoslužby zboru by sa mal riadiť každý miestny zbor?
4. Aké sú podľa biblie prvky kresťanského uctievania?
5. V ktorých oblastiach nám Boh dáva slobodu v tom, ako ho uctieваме počas bohoslužieb v zbore?
6. Opisuje biblia spôsob, ako by mali byť bohoslužby vedené? Akú úlohu má kázeň? Hudba? Modlitby? Zbierka? Spoločné stretnutie? Čítanie Písma?
7. Ako sa vášmu zboru darí v oblasti uctievania? Aké zmeny by ste mohli urobiť pre zlepšenie vášho uctievania?

KROK 6: PRAKTICKÉ ČINY POSLUŠNOSTI **Aké dôsledky vyplývajú z tejto témy?**

1. Na základe toho, čo ste sa naučili od zvyšku skupiny, ako by ste upravili svoje závery? Sú nejaké funkcie pri uctievaní, ktoré ste navrhli, ale ktoré nemusia byť absolútnymi biblickými princípmi? Chýbajú vám nejaké princípy, ktoré do vášho uvažovania teraz chcete zahrnúť?

2. Prispôbte svoje presvedčenia v oblasti uctievania a dôkladnejšie rozlišujte absolútne biblické princípy od premenlivých kultúrnych noriem.

3. Urobte tento týždeň niečo nové, aby ste uctievali Boha čerstvým spôsobom, osobne alebo s vaším zborovým spoločenstvom.

Tento študijný materiál a jeho kópie poskytuje slovenský vydavateľ užívateľom bezplatne. Jeho vydávanie však má svoje náklady. Pomôžete nám, ak ako vďačný používateľ tejto lekcie svojim príspevkom podporíte prípravu a vydanie ďalších kurzov. Ďakujeme Vám. Podrobnejšie informácie o podpore na: www.cb.sk/index.php/kniznica/zborova-kola

POZNÁMKY